

2. EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOKO ADMINISTRAZIO PUBLIKOEN MENPEKO POLIZI KIDEGOEK JOKAERA-KODEAK ERABILI BEHAR DITUZTE INMIGRAZIOARI BURUZ EMATEN DUTEN INFORMAZIOAREN TRATAMENDURAKO

Aurten, etorkinekin lan egiten duen elkarte batek gure erakundearengana jo du kezkatu-rik, polizia kidego batzuek delituei buruz ematen dituzten informazio ofizialetan, ustezko egileak atzerritarrek direnean, sarri haien nazionalitatea aipatzen delako, datu horren beharrik izan gabe. Elkartearen iritziz, delitugileen nazionalitatea aipatzean inmigrazioaren irudi negatiboa ematen da eta etorkinen aurkako aurreiritziak edo estereotipoak zabaltzen dira; jokabide hori ez da inola ere lagungarria etorkinak gizarteratzeko.

Gainera, kezkatu-rik zeudela esan ziguten, informazioaren tratamendu horrek beste eremu zabalago batzuetan duen eraginagatik. Izan ere, elkarte horrek egiaztatu ahal izan duenez, komunikabideek poliziaren prentsa-oharren edukia bere hartan jaso ohi dute horrelako gertaeren berri ematen dutenean.

Jakinarazi zigutenez, Arartekoarengana jo aurretik elkarteak Eusko Jaurlaritzako Herrizaingo Sailari eskaera egin zion, Ertzaintzako prentsa zerbitzuak nazionalitatearen aipamenik ez egiteko poliziaren informazioetan, baldin eta gertaeraren azalpena ulertzeko behar-beharrezkoa ez bazen; hala ere, ez zuten inolako erantzunik jaso.

Bizkaiko udal batzuek, ostera, elkartearen eskaerari baiezko erantzuna eman zioten oro har. Izan ere, elkarteak udalei ere eskaera berbera egin zien.

Egia da Euskal Autonomia Erkidegoko administrazio publikoen menpeko polizi kidegoek ematen duten informazioaren tratamendu ezegokiak kalte egin diezaiokeela etorkinek gizar-tean duten irudiari. Horregatik, Eusko Jaurlaritzako Herrizaingo Sailari eta Bilboko, Donostiako eta Gasteizko udalei informazioa eskatzea erabaki genuen. Jakin nahi genuen ea nolako mekanismoak erabiltzen zituzten Ertzaintzak eta hiriburu-etako udaltzainek, komunikabideei eman beharreko informazioetan jendearen nazionalitatea alferrik ez aipatzeko. Horrela gure ekintza behar bezala bideratu ahal izango genuen.

Laguntza-eskaerarekin batera, administrazio horiei bidali genien Gizarte Ongizate-terako Euskal Kontseiluak 2000ko apirilaren 5ean, Etor-kinak Gizarteratzeko Foroan, onetsi zuen estilo-liburuaren kopia. Izan ere, gure iritziz, eskuliburu hori oinarri-zko erreferentea da polizi agintari-ek hizpide dugun arlo honetan nola jokatu behar luketen zehazteko.

Gainera, Eusko Legebiltzar-arentzako 1998ko ohiko txostenean Ertzaintzari eta Bilboko Udaltzaingoari egindako gomendioaren kopia erantsi genuen, aztergai genuen arazoari aplikatzeko modukoa zelakoan. San Frantzisko auzoan poliziak atzerritarrekin egindako jarduketei buruz esku hartu genuenean egin genuen gomendio hori. Ertzaintzari eta Bilboko Udaltzaingoari gomendatu genien arretaz erabil zituzten zabaltzen zituzten datuak, San Frantzisko auzoak eta bertan bizi ziren etorkinek gizar-tean zuten irudiari kalterik ez egiteko (10. gomendioa, 115. orrialdea).

Gure eskaerari erantzunez, bai Eusko Jaurlaritzako Herrizaingo Sailak bai Gasteizko eta Donostiako udalek adierazi ziguten eurak ere arduraturik zeudela arazo horretaz eta ez zutela aipatzen nazionalitatea, salbu eta datu hori gertaeraren azalpen orokorra ulertzeko garrantzitsua izan zitekeela uste zutenean. Esan ziguten, halaber, Etor-kinak Gizarteratzeko Foroan onetsitako estilo-liburuari ondo irizten ziotela; hala

ere, Herrizaingo Sailak ohartarazi zigun estilo-liburuko arauak komunikabideentzat zirela eta ez Sailarentzat, komunikabideek argitaratutako testuak ez zituelako Sailak berak idazten.

Horrez gain, Gasteizko Udalak adierazi zigun bertako Udaltzaingoak ez zuela ematen atxilotuen edo ustezko errudunen izen-abizenen inisialik ere, gerta zitekeelako ingurune jakinetan haiek ezagutzea, eta guk bidalitako Foroko arauak poliziaren prentsa-oharrak egiten zituzten langileei helarazi zitzaizkiela.

Bilboko Udalak, bestalde, hauxe jakinarazi zigun: 2004ko urritik aurrera ez ziola inongo komunikabideri esaten atxilotuak zein herrialdetakoak ziren.

Eusko Jaurlaritzako Herrizaingo Sailak eman zigun informazioak besterik adierazi arren, egiaztatu ahal izan genuen Ertzaintzaren web orriko prentsa zerbitzuaren prentsa-oharretan, Sailari laguntza eskatu aurreko egunetan eta haren erantzuna jaso ondokoetan, delitugile atzerritarren nazionalitatea aipatu izan zela, nahiz eta, gure iritziz, nazionalitatea aipatu ez balitz ere gertaeren azalpena erabat ulergarria izango zen. Kontsulta hori egin genuenean, ez genuen aurkitu antzeko aipamenik Espainiako nazionalitatea zuten ustezko delitugileei buruz.

Ertzaintzaren web orritik egun horietan atera genituen prentsa-oharretako batzuk ekarri ditugu adibide modura. Honako hauek gure esku-hartzea hasi aurreko egunetan argitaratu ziren:

- 1) “Ertzainek gaur goizaldean lau adingabeko atxilotu dituzte Bilbon, 16 eta 17 urtekoak eta **nazionalitatez marokoarrak**. Kanean zihoan pertsona bati, indarrez tira eginda, urrezko katea eta zintzilika zituen dominak eta gurutzea lapurtzea leporatzen diete” (2004-07-04).
- 2) “Ertzainek gaur goizaldean, Gasteizen, 18 urteko mutila atxilotu dute (...), **nazionalitatez marokarra**, Arabako hiriburuko alde zaharrean diruzorroak lapurtzea leporatuta” (2004-07-04).
- 3) “Ertzainek gaur goizaldean, Bizkaiko hiriburuan, **Errumaniako nazionalitatea** duen gizonetzko bat atxilotu dute, 27 urtekoa (...), genero-indarkeriazko delitua leporatuta (...). Poliziaren eginbideak amaitu eta gero, atxilotua, (...) 27 urtekoa eta **nazionalitatez errumaniarra**, epailearen esku jarri dute” (2004-07-06).

Gero, Herrizaingo Sailak nazionalitaterik ez aipatzeko prest zegoela esan zigun, informazio hori behar-beharrezkoa ez bazen gertaeraren azalpena ulertzeko. Ondoko egunetan, baina, ez genuen inolako aldaketarik sumatu. Aitzitik, web orri berean honelako berriak irakurri genituen:

- 1) “...Gauerdi aurretioxan Ertzaintzak jakin du lapurreta egin nahi izan dela larderia erabiliz (...). Gertaeren eta ustezko egilearen deskripzioaren berri jakin ondoren, ertzainek geltokiaren kanpoaldean aurkitu dute eta atxilotu egin dute. Ustezko egilea (...) da, 39 urtekoa, **nazionalitatez aljeriarra**. Gaur goizean bertan epailearen esku jarri dute” (2004-11-26).
- 2) “Ertzainek atzo (...) atxilotu dute, Bilbon bizi den 30 urteko gizonetzkoa, bikotekide izandakoari eraso egiteagatik. Atxilotua bikotekide ohiaren etxean

sartu zen beste hiru lagunekin batera, txikizioak egin zituzten eta eraso egin zieten andreari eta bertan zeuden senide batzuei. Ertzaintzak atxilotu egin du gaizkide horietako bat ere, (...) 25 urtekoa (...). Bi atxilotuak, **nazionalitatez aljeriarrak**, gaur jarri dituzte epailearen esku” (2004-11-27).

- 3) “Ertzainek atzo goizean 20 urteko mutila atxilotu zuten Bilbon, labanaz mehatxu eginda lapurreta egiteaz akusaturik (...). Biktimak Ertzaintzan salaketa jarri ondoren ertzainek ikerketa hasi zuten egileak atxilotzeko. Horietariko bat, (...), 20 urtekoa, **nazionalitatez marokoarra** eta Bilbon bizi dena, atzo goizeko hamaikak eta laurdenetan aurkitu zuten Bizkaiko hiriburuan. Atxilotu eta ertzain etxera eraman zuten” (2004-11-30).

Kontsulta egin genuen egunetan etorkinen nazionalitateari buruz horrenbeste aipamen aurkitu genituenez, pentsatzen dugu Ertzaintzak mekanikoki ematen duela datu hori, informazioan agertzen den pertsona atzerritarra den guztietan.

Ezin izan diegu antzeko jarraipenik egin udaltzainen prentsa-oharrei. Izan ere, guk dakigula, ez dira Interneten argitaratzen.

Hala eta guztiz ere, atzerritarrei buruz poliziak ematen dituen informazioak ez datoz bat, gure aburuz, honelako kasuetan bete behar diren jokaera-arauekin. Gainera, San Frantzisko auzoan poliziak atzerritarrekin egindako jarduketak zirela eta gomendio hura eman genuenetik denbora luzea igaro da, eta bistan da arazoa ez dela auzo horretakoa bakarrik, orokorragoa baino. Horregatik guztiagatik egokitzat jo dugu arazo honi heltzea gomendio orokor batean.

Beste alde batetik, Ertzaintzak argitaratutako prentsa-oharrak eta komunikabideek haietan oinarrituta emandako informazioak alderatu genituen. Egunkari batzuek hitzez hitz jasotzen zituzten berriak, poliziaren prentsa-oharretan idatzita zeuden moduan, arazo hau aurkeztu zigun elkarteak salatu zuen bezala. Beraz, ohartu ginen horrelako berriek are zabalkunde handiagoa zutela, eta ondorioz, informazioaren tratamendu ezegokiak etorkinei eragiten zizkien kalteak are larriagoak zirela.

Arartekoaren erakundeak ez du eskumenik komunikabideen esparruan jarduteko. Ziur gaude, hala ere, polizi agintariek gai honen inguruan egin dezaketen lanak eragina izango lukeela komunikabideen esparruan ere, baldin eta, dirudien bezala, poliziaren prentsa-oharrak kazetariarentzat ohiko berri-iturriak badira.

* * *

Inmigrazioarekin zerikusia duten informazioen tratamendu egokiak berebiziko garrantzia du gizartean estereotipoak edo aurreiritziak sortu eta indartu daitezten eragozteko. Askotariko erakunde publikoek, lanbide-kolektibo, ikerketa-talde eta joera ezberdinetako erakunde solidario askok azpimarratu egin dute garrantzi hori.

Inmigrazioaren gaineko diskurtso egokia sortzeari inmigrazioaren arloko politikari bezain garrantzitsua iritzi zaio¹.

¹ Iritzi hori azaldu zen, adibidez, Kataluniako Parlamentuak inmigrazioaren arloko politikari buruz 2001eko ekainaren 27an hartutako erabakian.

Gure lurraldean, 2003-2005 aldirako egin den Inmigrazioari buruzko Euskal Planean kezka hori jaso da, besteak beste gidalerro hau ezarri baita: *“hainbat eremutan eta inmigrazioari eta atzerritarren gizarteratzeari lotutako gaien tratamenduan hizkuntza egokiaren erabilera sustatzea”* (Sentsibilizazioa, III.3.12. atala); eta hori bete dadin, besteak beste neurri hau ezarri da: *“inmigrazio gaiak tratatzeko eta horietan esku hartzeko estilo-liburuak egin, gizarteratu eta hedatzeko laguntza ematea”*.

Arazo honi batez ere komunikabideen alderditik heldu zaio; inmigrazioarekin zerikusia duten berriei nolako tratamendua ematen dieten aztertu da. Horren haritik, adituek ohartarazi egin dute hedabideek zeregin garrantzitsua dutela balioak, ereduak eta jokabideak zehazteko orduan; are gehiago, komunikabideei buruz honako hau baieztatu dute: *“beraiek ematen dizkiote gizarte osoari errealitatea interpretatzeko ereduak, estereotipoak, munduaren ikuskera bakoitza elikatu, moldatu, berretsi edo gezurtatuko duten datuak”*².

Zeregin hori dutelako, hain zuzen ere, komunikabideek gizarte-ardura hau omen dute: *“balio horiek, irudi horiek eta jokabide horiek lagungarriak izan daitezzen bizikidetzarako, elkarren begirunerako, askatasun eta partaidetza modu demokratikoak sendotzeko”*³.

Europako Parlamentuak behin baino gehiagotan aipatu du komunikabideek arrazagatiko aurreiritzien ezabaketan, arrazakeriaren prebentzioan eta giza harreman solidarioagoen garapenean duten egitekoa, batez ere albisteen tratamendu egokiaren bidez bete behar dena. Eta Europar Batasuneko estatuei ere informazioaren arloko jokaera-kodeak ezartzeko eskatu izan die⁴.

Etorkinak Gizarteratzeko Euskal Foroak ere eginkizun hori azpimarratu du 2000ko apirilaren 5eko estilo-liburuan: *“hedabideek gure gizartea prestatzen eta hezten zeregin handia betetzen dutela jabetzen gara, eta, ildo horretan, beharrezkotzat jotzen dugu bai kazetariak bai kazetaritza-enpresek etorkinei buruzko informazioak lantzerakoan normalizazio-ahalegin bat egitea. Horrela, besteak beste, (...) etorkinez duen ustea gaiztotzen duten estereotipoak eta terminoak saihestu behar dituzte.”*

Baina ardura hori ez dagokie komunikabideei bakarrik. Diskurtso-sortzaileak diren beste sektore batzuk ere arduradunak dira, jendaurrean jarrera hartzen dutenean edo adierazpenak egiten dituztenean, edo komunikabideen informazio-iturri direnean. Horixe gertatzen da, adibidez, polizi kidegoek ustezko delituei buruz aldi-aldi ematen dituzten informazioen kasuan, gure esku-hartze honetan aztergai dugun kasuan, hain zuzen ere. Poliziak ematen duen informazioa, gainera, ohiko iturria eta iturri nagusia izaten da, baita, batzuetan, komunikabideek zabalduko duten berriaren iturri bakarra ere.

Kataluniako Ikus-entzunezkoen Kontseiluak ikuspegi hori hartu du agintariei berriaz egin dizkien gomendioetan⁵. Kontseiluak, geure egiten dugun iritzi-adierazpenean,

² Vilenç Villatoro. Komunikabideak inmigrazioaren aurrean. Informatzeko ardura, elkarrekin bizitzeko ardura. *Quaderns del Consell de l'Audiovisual de Catalunya*, 12 zk., 2002ko urtarrila-apirila.

³ Vilenç Villatoro. Komunikabideak inmigrazioaren aurrean. Informatzeko ardura, elkarrekin bizitzeko ardura. *Quaderns del Consell de l'Audiovisual de Catalunya*, 12 zk., 2002ko urtarrila-apirila.

⁴ Ildo horretan egin dituen jarduketan artean azpimarratzekoak dira Evrigenis txostena (1985), Ford txostena (1989) eta De Piccoli txostena (1993).

⁵ Kataluniako Ikus-entzunezkoen Kontseiluak inmigrazioari buruzko informazioen tratamenduz egindako gomendioak. *Quaderns del Consell de l'Audiovisual de Catalunya*, 12 zk., 2002ko urtarrila-apirila.

informazio-iturri direla ohartarazi die agintari guztiei oro har, eta bereziki inmigrazioaren arloan eskumena dutenei, baita inmigrazioarekin zerikusia duten profesionalen kidegoei ere, horiek guztiak inmigrazioari buruzko informazioen katean lehenengo kate-mailak baitira. Horregatik gomendio hau egin die agintari eta funtzionario horiei: *“mezuaren hartzailari ez eman biderik errazkeriarako, erruduntasunaren presuntziorako edo xenofobiari eta bereizkeriari lotutako aurreiritziak azaleratzeko”*; inmigrazioaren gaia ukitzen denean *“ez da derrigorrez eta ezinbestean arazotzat aurkeztu behar; beste edozein gairi bezala ekin behar zaio, une bakoitzean gai horren inguruan sor daitezkeen auziak eta tira-birak edo kontraesanak saihestu gabe. Baina ez da ahaztu behar migrazioa gertaera sozial edo historiko ia iraunkorra dela, etengabea, gaur egungo gizarte gehienetan gertatzen dena norabide batean edo bestean; berez ez dela kaltegarria eta ikuspegi askotatik begiratuta onuragarria ere badela, gizarteari osagai berriak eta aberastasuna ekartzen dizkiolako”*; eta jokabideari dagokionez, *“arreta berezia eduki behar da hizkuntza erabiltzean; lelo diskriminatzailea baztertu egin behar da eta bereizkeria jasaten duten gizabanako eta taldeen duintasuna eta haien gizarte eta kultur berezitasunak errespetatuko dituzten esapideak ezarri behar dira* (agintariei berariaz zuzendutako aholkuak, hurrenez hurren, 4.a, 5.a eta 6.a).

Horren haritik, gehien-gehienek onartzen dute informazio batzuetan agertzen diren pertsonen jatorria, azalaren kolorea, talde etnikoa, erlijioa edo kultura bezalako datuak aipatzen direnean, sarritan kontakizunari ez zaiola aintzat hartzeko informaziorik gaineratzen eta ez dela gertaeraren azalpena ulergarriago bihurtzen, baina aurreiritzi eta estereotipoak sortu edo indartu egiten direla. Berariaz egin diren ikerketa batzuek, dirudienez, baieztapen hori berretsi dute⁶.

Horrelako datuak, gainera, ustezko delituen egileei buruzko informazio-oharretan sartzen badira, eta bakar-bakarrik delitugilea atzerritarra denean, orduan delituaren definizioa etnifikatzeko arriskua sortuko da, informazioaren hartzailari inmigratioa eta delitua elkarri loturik aurkezten zaizkiolako.

Etorkinak Gizarteratzeko Euskal Foroaren estilo-liburuan ere antzeko gogoeta jaso da: *“albistea prestatzean, kazetaritza-informazioaren oinarritzko osagaiak (zer?, nork?, non?, noiz?, zergatik?) agerrarazteko asmoz, zenbait datu gehitzen diogu. Itxura batean, berria osatzera datoz datu gehigarri horiek; hala ere, gehigarriekin lortzen den azken emaitzaren arabera, hartzailerek era batera edo bestera ikusiko dute errealitatea hedabideen bidez. Kazetarien eguneroko jardunean, begi-bistakoa da pertsona baten etnia, larruaren kolorea, jatorrizko herria, erlijioa edo kultura ez direla albisterik sortzeko moduko datuak, baldin gizarteko giza arketipo nagusiari buruzkoak badira. Bestetik, albistea zuzenean edo zeharka gutxiengo etniko bati buruzkoa denean, alderdi horiek nabarmentzeko joera -oro har inkontzientea- izaten dugu, nahiz eta albistea osorik ulertzeko ezinbestekoak ez diren.”*

Kontua ez da, noski, ekintza gaiztoak ezkutatzea egilea etorkina izateagatik, baizik eta inmigratioari buruzko diskurtsoetik bereizkeriaren arrasto guzti-guztiak ezabatzea,

⁶ Xavier Giró irakasleak, adibidez, Alemanian gai honi buruz egindako ikerketak aipatu ditu eta hauxe agerriarazi dutela gogoratu du: *“ezaugarri etnikoen aipamenak ia inoiz ez du errazten gertaerak ulertzea; aitzitik, gertaerak desitxuratu egiten ditu”* (Gutxiengo etnikoei buruzko kazetarietzako estilo-liburuaren gaineko iruzkinak eta proposamen berriak. *Quaderns del Consell de l'Audiovisual de Catalunya*, 12 zk., 2002ko urtarrila-apirila).

gertaeren gaineko informazioa ematerakoan beti ere baloraziorako irizpide berberak erabiliz, informazioan agertzen diren pertsonen jatorria, etnia, erlijioa edo kultura edozein izanda ere.

Horregatik, informazioa ez dadin izan bereizkeria sortu, berri- eta indartzeko tresna, etorkinak identifikatzen dituzten aipamenak arduraz, neurritz eta irizpide kritikoen arabera erabili beharra azpimarratu izan da. Halaber, arlo horretan jarduteko kodeen beharra nabarmendu da.

Jakin badakigu inmigrazioari buruzko informazioaren tratamendu ezegokia, askotan, gizartean aspalditik sustraiturik dauden ohitura eta akatsen ondorioa dela. Horrexegatik dira hain garrantzitsuak, gure ustez, honelako jokabideak saihesteko jokaera-kodeak, gure lurraldean Inmigrazioari buruzko 2003-2005 urteetarako Euskal Planak nabarmendu dituenak, gorago esan dugunez.

Hori dela eta, uste dugu Ertzaintzak eta Euskal Autonomia Erkidegoko udaltzaingoek euren jokaera-kodeak eduki behar dituztela gai honi buruz, eta beteko direla ziurtatzeko behar diren mekanismoak jarri behar direla kode horietan. Uste dugu Gizarte Ongizaterako Euskal Kontseiluak 2000ko apirilaren 5ean onetsi zuen estilo-liburua, gomendio honi erantsi dioguna, funtsezko elementua eta ezinbesteko abiapuntua izango litzatekeela egiteko horretan.

* * *

Ondorio gisa, erakunde honen iritziz, Ertzaintzak eta Euskal Autonomia Erkidegoko udaltzaingoek aintzat hartu behar lukete informazio-iturri direla eta euren jokaera-kodeak prestatu behar litzukete inmigrazioaren inguruko informazioen tratamenduari buruz, Etorkinak Gizarteratzeko Euskal Foroak 2000ko apirilaren 5ean ezarri zituen gidalerroak erreferentzia hartuta.

ERANSKINA

Kazetarietzako estilo-liburua, Gizarte Ongizaterako Euskal Kontseiluak 2000ko apirilaren 5ean onetsia, Etorkinak Gizarteratzeko Foroan.

Laurogeiko hamarkadaz geroztik, urte batzuk lehenago apenas susmatzen genuen gertakari bat antzeman dugu: gero eta atzerritar gehiago etortzen da gurera, Euskal Herria beren bizitoki bihurtu nahian. Nahiz eta gure autonomia-erkidegoan etorkin-gu-neak oraindik oso urriak diren, estatu espainoleko beste leku batzuetan (esate baterako, Andaluzian, Katalunian eta Madrilgo Erkidegoan) daudenen aldean behintzat, unean uneko egoera horrek ezin gaitu pertsona horiek, beren eskubideak eta askatasunak ahazteraino eraman.

1997an, Arrazakeriaren aurkako Europako Urtea zelarik, Gizarte Ongizaterako Euskal Kontseiluaren baitan, etorkinak gizarteratzeko politika eraginkorrak sustatzeko partaidetza-organo bat eratzea erabaki zuten Euskal Autonomia Erkidegoko zenbait erakundek (Eusko Jaurlaritzak, foru-aldundiek eta udalek) eta gobernuz kanpoko beste zenbaitek. Helburu horri helduta, 1998ko maiatzean, Etorkinak Gizarteratzeko Foroa osatu zuten, zeinean jarduera-arloetariko baten nagusia hedabideak baitira.

Hedabideek gure gizartea prestatzen eta hezten zeregin handia betetzen dutela jabetzen gara, eta, ildo horretan, beharrezkotzat jotzen dugu bai kazetariak bai kazetaritza-enpresek etorkinei buruzko informazioak lantzerakoan normalizazio-ahalegin bat egitea. Horrela, besteak beste, etorkinen kultura desberdinen balio positiboak hedatu beharko dituzte, eta gizarteak etorkinez duen ustea gaiztotzen duten estereotipoak eta terminoak saihestu.

Orain kazetariei aurkeztera gatozkien estilo-liburu honek erredakzioetako mahaien gainean denbora luzez ez irautea gura genuke, liburuxka aldi labur batean soilik beharrezkoa izatekotan, hala kazetariak nola kazetaritza-enpresek beren erantzukizun soziala behar bezala bete izanaren bailitzateke.

1. **Albistea bere osotasunean ulertzeko behar-beharrezkoa ez bada, ez ditugu honelako datuak zertan eman: etnia, larruaren kolorea, jatorrizko herria, erlijioa eta kultura.**

Irudi onuragarrien eta irudi kaltegarrien bidez gizarteak sortzen dituen arketipoetara egokitu ohi da pertsona. Hala bada, irudi onuragarrien alde egin behar genuke, eta kaltegarrien aurka. Herritar gehienek duten irudi eta arketipo-multzo horiek erabiliz lan egiten dute hedabideek, informazio-mezua erraz uler dadin.

Horrenbestez, beharrezko dirudi denok -igorle zein jasotzaile- gure inguruaren ikuspegi doia izan dezagun eta horren arabera defini dezagun

Albistea prestatzean, kazetaritza-informazioaren oinarriko osagaiak (zer?, nork?, non?, noiz?, zergatik?) agerrarazteko asmoz, zenbait datu gehitzen diogu. Itxura batean, berria osatzera datoz datu gehigarri horiek; hala ere, gehigarriokin lortzen den azken emaitzaren arabera, hartzaileek era batera edo bestera ikusiko dute errealtatea hedabideen bidez.

Kazetarion eguneroko jardunean, begi-bistakoa da pertsona baten etnia, larruaren kolorea, jatorrizko herria, erlijioa edo kultura ez direla albisterik sortzeko moduko datuak, baldin gizarteko giza arketipo nagusiar buruzkoak badira. Bestetik, albistea zuzenean edo zeharka gutxiengo etniko bati buruzkoa denean, alderdi horiek narbamentzeko joera –oro har inkontzientea– izaten dugu, nahiz eta albistea osorik ulertzeko ezinbestekoak ez diren.

Gainera, joera hori areagotu egiten du presak, hau da, hedabideek ekoizteko dituzten epe laburren menpe lan egin beharrak. Eta joera horri aurre egin nahi badiogu, goeta egitea dugu, hain zuzen, halako eskemak ez berritzeko antidotorik onena.

2. **Ez ditzagun orokorkeriak, manikeismoak eta informazio sinpleegiak erabil. Europako Batasunean bizi diren atzeritarrak ez dira guztiak berdinak, Batasuneko bertako guztiak berdinak ez diren bezala.**

Badirudi hedabideak irudi zehatz baten bila dabiltzala, gertakizun zehatz baten bila, estereotipoa baietsi ahal izateko. Egia da, bai, azalean eta mamian sistematikoki kontzeptu orokorrez baliatzeak informazioa ulertzea errazten duela; baina, aldi berean, horrela jokatzu gero, errealtatea desitxuratu eta neurritz gain sinpletzen da. Europako Batasunean bizi diren etorkinen izaera eta egoeren aniztasuna, izan ere, hedabideek azalduakoa baino askoz ugariagoa da.

Albistean aipaturiko giza taldearen edo norbanakoen bazterka areagotu egin ohi dute topiko negatiboek. Pertsonen alderdi negatiboak baino nabarmentzen ez dituzten eta, gainera, gizartean barneratuta geratzen diren topikoak saihestu egin behar dira. Orobat, orokorkerien bidez, inkontzientean gutxiengo etnikoa eta gizarte-arazoa kontzeptuak elkarrekin lotzen ditugu, inolako funtsik gabe.

Irakurleari laguntzeko asmoz, berria errazago uler dezan, termino orokorregiak erabiliz gero, berriaren hartzailak errealitatearen ikuspegi manikeoa ematen diogu. Kazetariak gizartearen egoera etnien arabera azaltzako joera dute. Baina Europako Batasunean bizi diren etorkinak gure gizarteko beste giza taldeak bezain heterogeneoak dira.

Giza talde bakoitzari dagokion izendapen zuzena erabili beharrean, besteak beste, aurreiritziz batetako ohiko esamoldeak eta topikoak erabili ohi dira. Hori gerta ez dadin, hoberena da albistearen protagonistei galdetzea ea zelan agertu nahi duten: norbanako gisa edo giza taldea gisa.

3. **Ez dira informazio negatiboak eta sentsazionalistak bultzatu behar. Ez ditugu alferrikako liskarrak eta dramak sortu behar. Albiste positiboen bilaketa areagotu behar da.**

Sarri askotan, informazio bila gabiltzanean, bizitzari eta errealitateari buruzko gure ikusmoldea baiesten duten objektuen edo irudien bila ibiltzen gara. Gauzak horrela, gehienbat negatiboa den ingurune batean, hartzailen iritzia eta negatibo bilakatzen da.

Antza, Europako Batasunean bizi diren etorkinen inguruko berriak sentsazionalismoagatik dira erakargarriak, eta ez edukiagatik. Informazio negatiboek soilik erakartzen baldin badituzte kazetariak, gizarteak gai horretaz duen ikuspegia ez da inoiz positiboa izango. Horrek ez du esan nahi ez dagoela informazio negatiboak hedatzerik, baizik eta beste aldea, alde positiboa, era azaldu behar dela.

Hedabideei begiratu egiten badiegu, gutxiengo etnikoak eta haietako kide diren gizabanakoak ia beti honela agertzen direla ohartuko gara: gaizkin gisa, edo ezbehar guztiak nozitzen dituzten pertsonak bailiran. Betiere, gutxiengo eta gizabanako horien irudia lohitu egiten da. Aitzitik, etorkin horiek herritar arrunt gisa agertu beharko lirateke hedabideetan

Erabiltzen ditugun terminoen garrantzia ere gogoan izatekoa da. Hedabideetan ikusi ohi ditugun hainbat termino baztertu egin behar genuke: etorkinei lotuta inbasioa, gaixotasunaren agerraldia, etorkin-samalda edo jende-oldea bezalako terminoak erabiltzeak gizartean oso irudi txarra ematen die Europako Batasunean bizi diren etorkinei.

4. **Informazio-iturrien inpartzialtasuna. Erakundeen bertsioak egiaztatu egin behar dira. Gutxiengo etnikoen informazio-iturri propioak bultzatu behar dira, eta etorkinen herriei buruzko informazioak tentu bereziaz prestatu. Zuzenketak argitaratzea, hedabidearen kalitatea hobetzeko modua.**

Hedabideek, beren gizartearen isla diren aldetik, informazio-iturri batzuk ofizial bihurtzen dituzte, bestelakoek kaltetan. Erakundeek emandako berriak hartzen dira fidagarritzat beti.

Hauek dira, hain zuzen ere, etorkin-talde bati edo gutxiengo etniko bateko giza-banako bati buruz informazioaren bat egin behar denean gehien erabiltzen diren informazio-iturriak, ematen zaien garrantziaren hurrenkerari jarraituz: ministerioak, inmigrazioaren arloko adituak, gizarte-zerbitzuak, gobernuz kanpoko erakundeak, poliziak, eta udalak. Ia inoiz ez diegu galdetzen etorkinei berei..

Informazioak ekoizteko epe laburrek eta gai horretako berriemaile finkorik ezak izan ohi dute hori hala izatearen erruaren zati handi bat.

Beti erakundeen informazio-iturrietara jotzeko ohitura apurto behar dugu. Badira bestelako berriemaileak ere, eta halakorik ez denean sor daitezten bultzatu beharko dugu. Ondo legoke, beraz, Europako Batasunean bizi diren etorkinen taldeek euren egoeraz jabetutako kazetarien zerrenda bat egitea, berriren bat sortzen denean haiengana jo ahal izateko.

Kazetariok, berriz, etorkinen taldeko berriemaileen, adituen eta espezialisten zerrenda izan behar genuke; hau da, gai horietan sakontzeko gai diren eta, es-tereotipoa apurtzearen, bertsio ofizialaz besteko ikuspuntua eman dezaketenen zerrenda.

Europako Batasunean bizi diren etorkinak zuzenean nahiz zeharka aipatzen dituzten informazioen zuzenketak argitaratzea, bestalde, hedabideari on egiten dion ohiko joera gisa onartu beharko litzateke. Zuzenketa berez egin behar da, inork eskatu beharrik gabe; eta okerra argitaratzen denetik lasterrera egin ere. Okerrak zuzentzeko ohitura sortarazi behar dugu.

5. **Profesionalon erantzukizuna. Informazioaren kokapen fisikoaren garrantzia. Domino efektua. Irudien erabilera.**

Oso garrantzitsua da Europako Batasunean bizi diren etorkinak zuzenean nahiz zeharka aipatzen dituzten informazioei zein leku egiten diegun begiratzea. Kontua –kontu nagusia– ez da zenbat eman diegun, baizik eta zelan eman diegun. Hau da, gure informazioa zein testuingurutan eman dugun, alboan zein berri izango dituzten paperean edo hertz-uhinetan (ikus-entzunezkoei dagokienez).

Alderdi etnikoak, erlijiosoak edo kulturalak dituen informazio batek izaera negatiboa baldin badu (heriotzak, gaixotasunak, gerrak...), ez diezaiela eragin, hedabidearen barruan bata bestetik gertu daudelako edo hedatzen den uneagatik, hurbilagokoak ditugun eta antzeko erreferente etniko, erlijioso edo kulturalak dituzten informazioei. Izan ere, informazio negatiboak eragin egiten die inguruan dituen eta erreferente bera duten informazioei, bata bestearen gainean erortzen diren dominoko fitxekin gertatzen den bezala.

Egunkarietako editoreek eta atal, arlo edo itxierako buruek izaten dute informazio bakoitza non kokatu behar den erabakitzeko erantzukizuna. Horregatik, haiek dute hedabidearen informazio-edukiaren ikuspegi osoa izateko gaitasunik handiena.

Irudiak (argazkiak, bideoa, eta abar) dira errazen manipula daitezkeen elementuak. Hain esanguratsuak direnez, zuhurtasunik handienaz jokatu behar dugu informazio baten zentzua erabat aldaraz dezakeen irudi bat aukeratzekoan.

6. **Kazetarien militantzia: kultura-aniztasunerantz, guztion onerako. Informazio positiboak bultzatzea.**

Hedabideek gizarteak errealitateaz duen ikuspegian duten eragina dela eta, kulturaren aniztasunaren alde ona erakusteko ardurarik handiena behar du izan informazioko profesionalak.

Informazio gehienak negatiboak diren testuinguru batean, albiste positiboak bilatzeko eta egiteko oso garrantzitsua da profesionalaren borondatea. Horrek ez du esan nahi errealitate *light* bat azaldu edo informazioak ezkutatu behar direnik. Informazio positibotzat honako hauek hartzen ditugu: ekintza positibo baten berri ematea; etorkin-talde bateko kide baten adierazpenak jasotzea; edo edozein informazio era positibo batean aurkeztea.

Beste jarduera-arlo bat honakoa litzateke: telebistako albistegietan, irratian, egunkarrietan, aldizkarietan edo beste edozein informazio-produktutan hainbat gutxiengo etnikotako kazetariak eta aurkezleak agertzea. Horrek normalizatzeko-eragin nabarmena dakar.

7. **Sexu bietako gizabanakoak biltzen dituzten taldeak aipatzerakoan gizonezkoak baino ez izendatzeak emakumezkoak ezkututzen ditu, ez ditu islatzen emakumezkoek bizitzako arlo guztietan egindako ekarpenak; gainera, errealitatea desitxuratu ere egiten du.**

Hitz egiteko eta idazteko modua aldatu beharra dago, gure erkidegoan bizi diren gizonezko nahiz emakumezko atzerritarrek egindako ekarpenak ikustarazi, errespetatu eta onartzeko. Horregatik, pertsonak sexuaren arabera diskriminatzen ez duen hizkuntza bat erabili behar da.